

„NEM ÁLLÍTHATJUK, HOGY VALAMI VÁRATLAN DOLOG LEPETT VOLNA MEG MINKET” – A 2011-ES DÉLKELET-ÁZSIAI ÁRADÁSOK KATASZTRÓFADIPLOMÁCIAI ELEMZÉSE

Disaster diplomacy in practice – Experiences from the 2011 Southeast Asian floods

Papp Bendegúz¹

Absztrakt: A 2011-es szárazföldi áradássorozat Délkelet-Ázsia egyik legnagyobb gazdasági kárral járó katasztrófája volt. Jelen kutatás a folyóáradások katasztrófadiplomáciai hatásait vizsgálja, vagyis azt, hogy a katasztrófa, illetve annak kezelése milyen szerepet játszott a térség politikai kapcsolataiban. A vizsgálat módszertani keretrendszere a CAS-módszer, amelyet négy tulajdonságon és három mechanizmuson keresztül alkalmaznak komplex adaptív rendszerek elemzésénél. A kutatás eredménye szerint az események diplomáciai értelemben kudarcnak tekinthetők: a térség államaira az elzárkózás, a szuverenitásféltség és a politikai érdekek lakosságvédelmi szempontok elé helyezése volt jellemző. Emiatt a magatartás miatt a katasztrófavédelem megelőzési, beavatkozási és helyreállítási fázisa sem volt elég hatékony. Továbbá politikai és biztonsági megfontolások miatt az egyes folyamatokat az államok nem is kezelték egyetlen összefüggő katasztrófaeseményként, mely még inkább megnehezítette a közös fellépést.

---

¹Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport, külső munkatárs.

ORCID azonosító: <https://orcid.org/0000-0001-8905-8361>

A szerző további munkásságát lásd a Magyar Tudományos Művek Tára oldalán:

<https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=authors10058569>

E-mail cím: papp.bend@gmail.com

Kulcsszavak: katasztrófadiplomácia, árvíz, Délkelet-Ázsia, Thaiföld, CAS-módszer

Abstract: The 2011 Southeast Asian floods were a series of events with a huge economic damage in Southeast Asia. This research examines river floods and their effects on disaster diplomacy, namely, what role the disaster and its management played on regional relations. The methodological framework of the study is the CAS method, which is applied on the analysis of complex adaptive systems through four properties and three mechanisms. According to the results, the events can be considered a failure in a diplomatic sense: the states of the region were characterized by aloofness, fear of sovereignty, and putting political interests before the civil protection. Due to this behavior, the prevention, intervention and recovery phases of disaster management were not effective enough either. Furthermore, due to political and security considerations, the states did not even treat the events as a single disaster, which made joint action even more difficult.

Keywords: disaster diplomacy, flood, Southeast Asia, Thailand, CAS method

BEVEZETÉS

A 2011-es monszunidőszak rendkívül megviselte Délkelet-Ázsia szárazföldi országait. A térségben található államok – Kambodzsa, Laosz, Malajzia, Mianmar, Thaiföld és Vietnám – a nyári időszakban állandóan trópusi viharoktól szenvedtek, és habár a halálos áldozatok és az érintettek száma nem számított kirívónak a korábbi évek átlagához képest, mégis rendkívüli hatást gyakorolt a társadalmi–gazdasági berendezkedésre. Mindezek ellenére az érintett államok képtelenek voltak a hatékony együttműködésre, inkább a saját országhatáraikon belül kívánták megoldani a problémát – meglehetősen kevés sikerrel. Ez azért is meglepő, mert 2011-ben a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségének (Association of Southeast Asian Nations; ASEAN) már létezett átfogó katasztrófavédelmi stratégiája, sőt korábbi katasztrófaeseményeknél sikeres diplomáciai együttműködésről is tanúbizonyságot tettek.² Jerry Velasquez, az UNISDR (United Nations Office for Disaster Risk Reduction) Ázsiai és Csendes-óceáni Irodájának igazgatója a thaiföldi védekezéssel kapcsolatban jegyezte meg:

---

² PAPP, 2023.

„Tekintettel arra, amit látunk, az új meteorológiai adatok alapján korszerűsíteni kell a megelőzési intézkedéseket, hogy megfeleljenek az ismert felmerülő kockázatoknak, amelyek a globális hőmérséklet emelkedése, valamint a változó éghajlati és időjárási viszonyok miatt következtek be. Ebben a pillanatban valóban nem állíthatjuk, hogy valami váratlan dolog lepett meg minket.”³

Jelen tanulmány egy regionális katasztrófadiplomáciai elemzést végez a 2011-es szárazföldi áradások relációjában. A fogalom egy új tudományterületet takar, amely azt vizsgálja, hogy a katasztrófák hogyan befolyásolják a nemzetközi kapcsolatokat.⁴ Eszerint minden, katasztrófákkal és katasztrófavédelemmel kapcsolatos nemzetek közötti tevékenység a katasztrófadiplomácia részét képezi. Kiemelendő, hogy bár a katasztrófavédelmi folyamatok jelentős szerepet játszanak a katasztrófadiplomáciában, annak fő fókuszát a katasztrófavédelmi és politikai szereplők között megvalósuló diplomáciai folyamatok képezik. Az ezzel foglalkozó tudományterület igazán csak a 2000-es években vált népszerűvé, 2012-ben jelent meg a téma legmeghatározóbb szerzőjének katasztrófadiplomáciai tankönyve, a „Disaster Diplomacy”.⁵

A tanulmány a következőképpen épül fel. Először az alkalmazott módszertani keretrendszert részletezi, a metodikát megalapozó tudományelméleti keretet, az alkalmazott complex adaptive systems módszert, valamint az esettanulmány felépítését. Ezután következik az esemény ismertetése, a katasztrófa körülményei, illetve annak kezelése. A katasztrófadiplomáciai elemzés fejezetében a CAS-módszertan változói szerinti elemzés olvasható. Végül a tanulmány összefoglalja a fontosabb pontokat, valamint levonja a következtetéseket.

I. MÓDSZERTAN

Jelen kutatás földrajzi kereteit a délkelet-ázsiai régió adja. A katasztrófadiplomácia világában kevés tanulmány foglalkozik földrajzi régiók elemzésével, és így Délkelet-Ázsia vizsgálata egy rendkívül izgalmas lehetőséget nyújt: a jelenséget egy jellegzetes regionális szerv működése közben figyelhetjük meg.⁶ Sőt, mivel a katasztrófavédelmi kérdéskör

---

³ UNODRR, 2011.

⁴ KELMAN, 2012.

⁵ KELMAN, 2012.

⁶ KELMAN, 2012.

rendkívül hangsúlyos szerepet tölt be a térségben, a folyamat pozitív politikai hatásainak, a kooperációban rejlő lehetőségeknek feltárására különösen alkalmas. A régió alatt így a térség legjelentősebb politikai tömörülése, a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége értendő.⁷ Ennek a tömörülésnek a térség összes állama a tagja (Kelet-Timor és Pápua-Új-Guinea kivételével), valamint katasztrófavédelmi hatásköre is majdnem lefedi a régió egészét.

A katasztrófadiplomácia új diszciplína lévén több összefoglaló elméleti munkán nyugszik.⁸ Ami a tudományterület módszertanát illeti, az egységes keret kidolgozására csupán néhány kísérlet történt, és jelenleg sincs egységes, általánosan elfogadott metodológia.⁹

Jelen tanulmány egy kvalitatív esettanulmányi elemzés keretein belül alkalmazza a komplex adaptív rendszerek (complex adaptive systems; CAS) szempontrendszerét: ez a társadalomtudományi keretrendszer Holland¹⁰ nevéhez fűződik, az elemzés során a társadalmi, gazdasági és politikai állapotok közötti átmenet, a folyamatos változás tényére koncentrálnak.¹¹ A módszer alapvetően kvalitatív elemzésre szolgál, a katasztrófadiplomáciában alkalmazott kvantitatív keretrendszer kialakítására csupán néhány próbálkozás történt, és ezen kutatások korlátozott eredményekkel jártak.¹

A CAS-módszer szakirodalma alapvetően az adaptált modellnek négy tulajdonságát (*non-linearity, diversity, flow, aggregation*) és három mechanizmusát (*tagging, internal models, building blocks*) különbözteti meg.

A nonlinearitás (*non-linearity*) mint első tulajdonság egy olyan jelenséget jelöl, ahol a rendszer működése során apró változtatások következményei nagyban eltérnek egymástól az idő során.¹² Erre jó példa, ha egyetlen személy észreveszi a szökőár előjeleit (apró alkotóelem), amelynek köszönhetően egy egész partszakaszt lehet idejében figyelmeztetni és kiüríteni, és esetlegesen több ezer emberéletet megmenteni (következmény). Erre az esetre példa a 2004-es indiai-óceáni cunami esete Srí Lankán, ahol egy tízéves brit kislány a földrajzórán tanultak miatt percekkel korábban felismerte a csapás közeledtét.¹³

---

⁷ Tagok: Brunei, Fülöp-szigetek, Indonézia, Kambodzsa, Laosz, Malajzia, Mianmar, Szingapúr, Thaiföld, Vietnám.

⁸ DAHLBERG, RUBIN, VENDELØ, 2010. Pelling, Dill, 2010.

⁹ COMFORT, 2000. KELMAN, 2012.

¹⁰ HOLLAND, 1995.

¹¹ PAPP, 2022A.

¹² COMFORT, 2000.

¹³ CHAPMAN, 2005. 354. o.

A diverzitás (*diversity*) jelentése, hogy hasonló tulajdonságokkal rendelkező egyének vagy egységek ugyanarra a hatásra különböző módon reagálnak, ezzel új folyamatokat indítanak el. A katasztrófadiplomáciában ez a tulajdonképpeni szereplőket jelöli, vagyis a diplomátákat, politikusokat, nemzetközi szervezeteket, civil szervezeteket, a médiát, magánszektort és egyéb szereplőket.

A flow a harmadik tulajdonság, amely szerint az akciók, anyagok, eszmék és emberek azonos közegben való áramlása katalizátorként működik a független egyének között. Ilyen „áramlási funkciót” lát el például egy katasztrófásújtotta területre érkező segélyszállítmány vagy a közösségi médiában, e-mailben, telefonon vagy hagyományos postán küldött dokumentumokban történő információáramlás.¹⁴

Az aggregáció mint tapasztalatfelhalmozás (*aggregation*) az egyének azon képességét mutatja, amikor a közös cél érdekében visszatérő mintázatok szerint lépnek egymással kapcsolatba.¹⁵ Jó példák erre a különböző katasztrófavédelmi keretrendszerek, vagyis amikor egy-egy szervezet (pl.: ENSZ) egy megadott protokoll szerint koordinálja a segélyezést, és a különböző államok ezt a csatornát felhasználva vesznek részt a katasztrófadiplomáciában.

A társítás (*tagging*) mint mechanizmus a segítséget igénylő és biztosító egységek összekötését jelenti.¹⁶ Nemzetközi kapcsolatokban a hasonló érdekeket kereső államok és más szereplők összekötését jelenti a társítás.¹⁷

A belső modell (*internal models*) a közös előfeltételekre utal, amely a rendszer alrendszerei vagy alkotórészei közötti interakciót befolyásolja.¹⁸ Ez a katasztrófadiplomáciában két olyan kormányra vonatkozatható, amelyek ideológiája, külpolitikai elképzelése vagy a harmadik fél iránti magatartása hasonló.¹⁹

Az utolsó mechanizmus az alkotóelemek (*building blocks*). Ezek a rendszer azon egységei, amelyek használatával létrehozzák a visszatérő interakciók komplex rendszerét, mint pl.: a kommunikációs lépéseket.²⁰ Katasztrófadiplomáciában ezek az alkotóelemek lehetnek a

---

¹⁴ KELMAN, 2012. 79. o.

¹⁵ COMFORT, 2000. 281. o.

¹⁶ COMFORT, 2000. 282. o.

¹⁷ KELMAN, 2012. 79. o.

¹⁸ COMFORT, 2000. 283. o.

¹⁹ KELMAN, 2012. 79. o.

²⁰ COMFORT, 2000. 283. o.

katasztrófavédelemben használt egységek (pl.: meteorológiai állomások), illetve a diplomáciában használt platformok (pl.: hivatalos fórumok, bármi, ami információt küld, továbbít vagy fogad).²¹

Fontos megemlíteni, hogy az egyes változóknál felvett értékek nem skálázhatók, azok alapvetően kvalitatív kutatáshoz nyújtanak segítséget. A Kelman által tipologizált korábbi elemzések a szempontrendszer változóit három kategóriára osztotta: *korlátozott* (limited), *jelenlévő* (present), valamint *újonnan megjelent* (recently present).²² Jelen tanulmány megtartja a hármas osztást, azonban az alábbi szinteket különbözteti meg: *kevésbé, korlátozott*, valamint *jelentős*. A változó a megfelelő értéket a rendelkezésre álló források alapján, a megfigyelhető katasztrófadiplomáciai folyamatok alapján veszi fel.

Az esettanulmány általános katasztrófadiplomáciai képét nem értékelhetjük egyszerű „siker”-ként vagy „kudarc”-ként, a CAS-módszer változóinak összesítése ilyen módon nem lehetséges. Az esetről alkotott átfogó képet a megadott tulajdonságok és mechanizmusok, a megfigyelhető katasztrófavédelmi és diplomáciai folyamatok alapján állítjuk össze. Mindazonáltal a katasztrófadiplomáciai elemzés fókuszát alapvetően a diplomáciai, politikai folyamatok és az egyes szereplők közötti kapcsolatok adják, nem a katasztrófaelhárítás sikeressége. A katasztrófát, mint jelenséget katalizátorként vizsgálja, illetve annak hatását az érintett országok kapcsolatrendszerére.

II. EREDMÉNYEK

A katasztrófa egységes vizsgálata meglehetősen nehéz feladat, ugyanis bár a folyók áradása egy jól lehatárolható időintervallumhoz köthető, a tudományos irodalom, az ASEAN vezetői által tett megnyilatkozások és a média is inkább több kisebb katasztrófáról számolt be – az érintett országok bontásában. Pusztán néhány híradásban²³ és elemzésben²⁴ kezelték egységesen a 2011-es eseményeket. Magyar nyelven egyáltalán nem született tudományos publikáció a jelenségről, csupán a média számolt be róla meglehetősen szűk keretek között.²⁵

---

²¹ SZAKÁLI, 2022.

²² KELMAN, 2012. 80. o.

²³ ASEAN, 2011a. ASEAN, 2011e.

²⁴ TRAN, 2011. Torti, 2012.

²⁵ INDEX, 2011. MTI, 2011.

2.1. Az esemény körülményei

A 2011-es áradások óriási pusztítással jártak, a délkelet-ázsiai térség egyik legnagyobb gazdasági kárral történő katasztrófájaként hivatkozhatunk rájuk. Azonban, mint az a régió földrajzi adottságaiból, vízrajzából és időjárási viszonyaiból sejthető, az eset nem nevezhető előzmény nélkülinek az Indokínai-félszigeten.

A nagy folyamok mindig rendkívül hangsúlyos szerepet töltek be Délkelet-Ázsia szárazföldi civilizációiban. Az öntözés, csatornázás, szállítmányozás, illetve később a vízerőművek kialakítása mind elengedhetetlen tényezők voltak a régió országainak gazdasági fejlődésében.²⁶ Nem véletlen, hogy a 2011-es folyóáradások sorozata elsődlegesen az államok gazdasági szektorát érintette, és így a modern történelem egyik legnagyobb gazdasági kárral járó eseményeként vonult be a történelembe. A csapást tovább súlyosbította az a tény, hogy a térség legnagyobb városai, illetve legsűrűbben lakott területei a nagyobb vízfolyások mentén találhatók, így egy árvizek által kifejezetten veszélyeztetett térségről beszélhetünk.

Mivel a régió vízrajza rendkívül sűrű, továbbá a nagyobb folyamok mellékfolyóikkal együtt a térség összes államára kiterjednek, egy-egy nagyobb vízhozamú időszak nagyban befolyásolja az államok társadalmi és gazdasági életét. A történelmi adatok szerint bár nem mindennapos jelenség az árvíz az Indokínai-félszigeten, mégis elég gyakori ahhoz, hogy a regionális árvízkezelés, a térségi együttműködési stratégia felkészüljön még az ilyen kirívó természeti csapások menedzselésére is.²⁷ A katasztrófa előtt 2000-ben történt az utolsó hasonló jellegű katasztrófaesemény, ahol a Mekong folyó áradása óriási pusztítást végzett a félsziget középső és keleti részén.²⁸ A 2011-es esemény így semmiképpen nem nevezhető előzmény nélkülinek, ugyanakkor az okozott kár mérte mindenképpen példátlan.

A vizsgált áradások a térség rendkívül csapadékos monszunidőszakára vezethetők vissza. 2011. májusa és júliusa között az esőzések mértéke abszolút átlagosnak vagy átlag alattinak tekinthető. Az évszak második felében (augusztustól szeptemberig) azonban az időjárás sokkal csapadékosabbá vált, a lehullott esővíz megterhelte az egyébként is bővizű folyókat. ²⁹A helyzetet tovább nehezített három, csapadékban meglehetősen gazdag tájfun: a Haitang

---

²⁶ DINH et al., 2012.

²⁷ MEKONG RIVER COMMISSION, 2014.

²⁸ TORTI, 2012.

²⁹ MEKONG RIVER COMMISSION, 2014.

szeptember 26-án, a Nesat szeptember 30-án, illetve a Nalgae október 5-én csapott le Délkelet-Ázsia keleti részére.³⁰

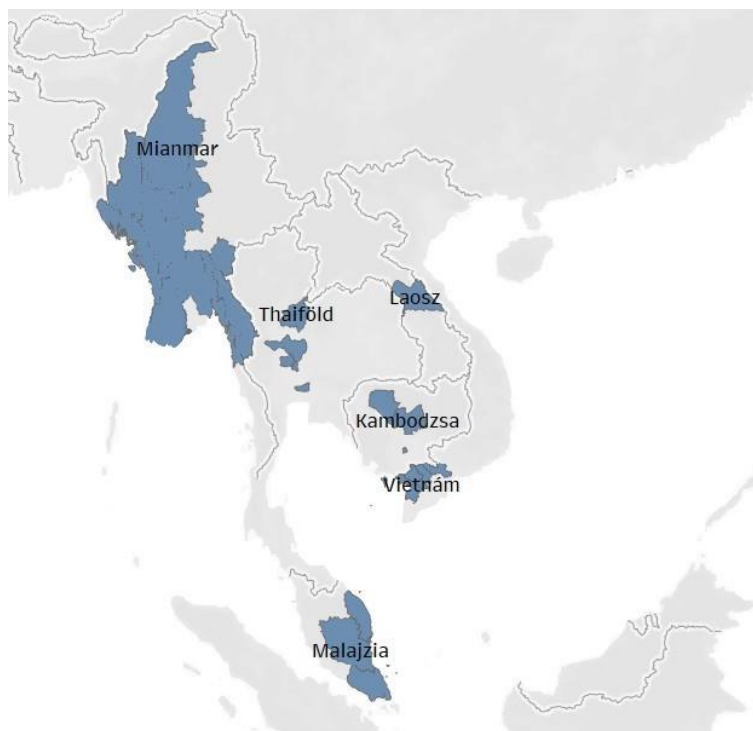
Így az év az első csapásait a trópusi viharoktól szenvedte el a régió, elsősorban Malajzia, Thaiföld és Laosz. A folyamatos esőzések miatt azonban megáradtak a folyók, villámárvizeket okozva az Indokínai-félsziget összes országában. Későbbi kutatások is azt bizonyították, hogy a 2011-es áradásokat elsősorban az esőzések, és nem a regionális vízfolyások által megtáplált folyamok túláradása okozta.³¹ Az első folyóáradások Thaiföld északi részén voltak megfigyelhetők a monszunidőszak kezdetén, így júliusban még a viharok és a villámárvizek egyszerre sújtották a lakosságot. Később a kiáradt folyók elárasztották Kambodzsa, Vietnám, Laosz és Mianmar számos régióját, többszáz halálos áldozatot követelve, tönkre téve több ezer lakóházat és ugyanennyi hektár termőföldet. Az alábbi ábra (1. ábra) a 2011-es viharok és árvizek által leginkább érintett területeket ábrázolja. A katasztrófa Mianmar majdnem egészét lefedte, illetve elsősorban Thaiföld északi és középső, Kambodzsa és Laosz középső, Vietnám déli, illetve Malajzia nyugati, szárazföldi tartományaiban okozott károkat.

---

³⁰ OCHA, 2011.

³¹ LOC ET AL., 2020.

1. ábra. A 2011-es viharok és árvizek által leginkább érintett délkelet-ázsiai országrészek. Készítette a szerző az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztésért Felelős Ügynökségének összeállítására alapján.³²

Ami a statisztikákat illeti, a 2011-es áradások által végzett pusztítás mértéke meglehetősen bizonytalan – ez a jelenség általában a délkelet-ázsiai katasztrófaeseményeknél megfigyelhető. A különböző államok kormányai, a térségben dolgozó szervezetek, illetve a regionális humanitárius segítségnyújtó szervezetek is más-más módszertant alkalmazva gyűjtötték össze saját katasztrófastatisztikájukat, amelyek markánsan eltérnek egymástól.³³ Ezen okból kifolyólag az elemzés az okozott károkat is a Nemzetközi Katasztrófa-adatbázis adatai alapján foglalja össze az alábbi táblázatban (1. táblázat).

Fontos megállapítás, hogy a viharok és villámárvizek halálos áldozatainak száma nem kiemelkedő a régió átlagos katasztrófaeseményeihez képest. A halottak nagy része (877 fő) Thaiföldön hunyt el, a többi ország

---

³² USAID, 2011.

³³ THUT, 2011.

„pusztán” néhány száz fős veszteséget szenvedett el. Az érintettek száma azonban óriási (18,9 millió), ez az érték a folyók által elárasztott területek nagyságára vezethető vissza, amely így az érintett háztartások nagy számában nyilvánult meg. Az érintettek nagy része szintén Thaiföldre (10,2 millió), illetve Laoszhoz (5,5 millió) köthető. A vihar és az áradások okozta gazdasági kár soha nem látott mértéket öltött Délkelet-Ázsiában: a több, mint 41 milliárd dollárnyi összeggel a régió modern kori történelmének gazdasági értelemben legpusztítóbb eseménysorozatával állunk szemben. Meg kell említeni, hogy ennek az értéknek túlnyomó részét Thaiföld szenvedte el 40,3 milliárd dollárral. Összességében az emberi és anyagi kár tekintetében megállapítható, hogy a katasztrófa Thaiföldön végezte a legnagyobb pusztítást, mindazonáltal az összes délkelet-ázsiai szárazföldi állam – kisebb mértékben ugyan, de – komoly károkat szenvedett.

Ország	Halott (fő)	Érintett (ezer fő)	Gazdasági kár (millió USD)
Thaiföld	877	10 216	40 317
Kambodzsa	247	1640	521
Vietnám	122	1361	219
Mianmar	151	35	2
Laosz	48	5670	174
Malajzia	2	20	n. a.
Összesen	1447	18 942	41 233

1. táblázat. Forrás: saját szerkesztés.

A 2011-es áradások emberi és gazdasági veszteségei az ASEAN-tagországokban. Készítette a szerző a Nemzetközi Katasztrófa-adatbázis adatai alapján.³⁴ Szürkével kiemelve a kizárólag trópusi viharoktól elszenvedett károk

Az eseménysorozat oka a mai napig nem teljesen tisztázott, a tudományos publikációk több körülményt azonosítanak a katasztrófa kiváltó tényezőjeként.³⁵ Az okok között szerepelnek természeti eredetűek, mint a 2011-es trópusi viharok intenzitása és civilizációs eredetűek is, mint a regionális vízmenedzsment és árvízi védekezés hiányosságai. Ezen elemzések

³⁴ GUHA-SAPIR, BELOW, HOYOIS, é. n.

³⁵ BIDORN ET AL., 2015. Gale, Saunders: 2013.

megjelenésükkor azt feltételezték, hogy a hasonló mértékű árvizek gyakoribbá válhatnak a térségben, amely előrejelzés sajnos valóban igaznak bizonyult: legutóbb 2020-ban szenvedett el történelmi mértékű csapást Vietnám, Indonézia és a Fülöp-szigetek.³⁶

2.2. Katasztrófakezelés

A 2011-es katasztrófa egy rendkívül csapadékos monszunidőszak, több heves trópusi vihar, az árterületek nem megfelelő földhasználat, illetve az elmaradt és téves árvízvédelmi intézkedések eredményeként óriási pusztítást végzett az Indokínai-félsziget egészén.³⁷ Az alábbiak az események kezelését részletezi.

Az előrejelzés tekintetében kiemelendő, hogy a trópusi viharokra való figyelmeztetés időben megtörtént a Thai Meteorológiai Központ részéről, sőt a korábbi viharesemények tanulságait levonva 2011-ig számos fejlesztés történt az ügynökségnél.³⁸ Mindazonáltal a riasztás csak a viharkár megelőzése érdekében történt, azok nem vonatkoztak a közeledő villámárvizekre.³⁹

Ennek ellenére a lakosság történelmi okokból kifolyólag rá van kényszerítve az önmentésre és a magas fokú katasztrófatudatosságra, és ezen képességeket a 2011-es események kapcsán is kamatoztatni tudták.⁴⁰ Az elmaradt vagy kései tájékoztatás ellenére a Mekong-deltában a lakosság igyekezett megtenni a szükséges előkészületeket, még többen is, mint ahány háztartáshoz az árvíz híre a hivatalos csatornákon eljutott volna. A családi vállalkozások, boltok, éttermek igyekeztek önmagukat biztosítani, ezáltal csökkentve az okozott gazdasági kárt.⁴¹ A nem megfelelő figyelmeztetési rendszer tehát súlyosbította a helyzetet, de a lakosság tudatossága nélkül a károk még súlyosabbak is lehettek volna.

A beavatkozás fázisában az érintett államok kormányai és az országokban tartózkodó civil szervezetek azonnal reagáltak az eseményekre. Thaiföld bevetette a szárazföldi-, a haditengerészeti- és a légierőt, evakuációs központokat létesített (elsősorban oktatási intézmények épületeiben), illetve

---

³⁶ COCA, 2020.

³⁷ POAPONSAKORN, MEETHOM, 2013.

³⁸ ZIEGLER ET AL., 2012.

³⁹ LOC ET AL., 2020.

⁴⁰ PAPP, 2022b.

⁴¹ CHINH ET AL., 2016.

rengeteg önkéntes is részt vett a mentési folyamatokban.⁴² Kambodzsában a beavatkozás nagy részét a nemkormányzati szervezetek végezték, mint például a World Vision vagy a Save the Children – a kormányzat hozzájárulása a védekezéshez meglehetősen alacsony volt. Laosz és Mianmar nem kért nemzetközi segítséget, és állításuk szerint sikeresen meg is birkóztak a katasztrófa kezelésével.⁴³

A nemzeti vöröskereszt-szervezetek elsősorban élelemmel, felszereléssel és egyéb eszközökkel járultak hozzá az érintett lakosság ellátásához. A Vietnámi Vöröskereszt a családokat látta el segély-, illetve élelmiszercsomagokkal. A Thai Vöröskereszt szintén élelmiszert és higiéniai eszközöket osztott szét az érintettek között. A Kambodzsai Vöröskereszt már egészen korán, az augusztusi viharok megjelenésekor elkezdte a lakosság ellátását, amely elsősorban élelmiszercsomagokat, ruhákat, takarókat és szűnyoghálókat jelentett.⁴⁴ Ugyanakkor meg kell említeni, hogy Mianmar, Kambodzsza, Vietnám és főként Thaiföld nagy mértékben korlátozta a külföldről érkező segélyeket, ugyanis meglátásuk szerint a katasztrófát egyedül is megfelelően tudták kezelni.⁴⁵

A regionális összefogást október 12-én indítványozta az ASEAN, felhívva a figyelmet a szervezeten belüli összefogásra.⁴⁶ Ennek ellenére az államok elzárkóztak a nemzetközi segítség fogadása elől, a katasztrófa tényét és annak kezelését inkább saját legitimitációjuk bizonyítására használták fel.⁴⁷ A térségi összefogás csupán két elemben volt fellelhető. Indonézia jelentős, 3,1 millió dollárnyi összeggel járult hozzá a hat érintett állam megküzdési költségeihez.⁴⁸ Továbbá Thaiföldre érkezett egy ötfős ERAT-csapat,⁴⁹ amely a kormányzat logisztikai tevékenységét támogatta.⁵⁰ Ezen kívül más regionális összefogás nem volt megfigyelhető.

Az ASEAN katasztrófavédelmi központja, az AHA-központ (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on Disaster Management) a katasztrófával majdnem azonos időben, 2011 novemberében

---

⁴² SUWANNARAT, 2011.

⁴³ USAID, 2011.

⁴⁴ HONG KONG RED CROSS, 2011.

⁴⁵ BIDORN ET AL., 2015.

⁴⁶ ASEAN, 2011d.

⁴⁷ THOMALLA ET AL., 2018.

⁴⁸ ASEAN, 2011c.

⁴⁹ Emergency Response and Assessment Team: az ASEAN katasztrófavédelmi központjának (AHA-központ) beavatkozóegysége.

⁵⁰ ASEAN, 2011f.

alakult meg Jakartában, azonban a centrum ekkor egyáltalán nem járult hozzá a tényleges katasztrófavédelmi tevékenységhez, és a továbbiakban is kizárólag az alapítás ügyeivel volt elfoglalva.⁵¹ Érdekesség, hogy az ASEAN vezetői szintén novemberben kiadtak egy nyilatkozatot az árvízi védekezésről, amelyben leszögezték, hogy a hosszú távú együttműködésre koncentrálnak, illetve céljuk, hogy egy közösséget építsenek ki.⁵² Látható tehát, hogy a szövetség intézményei nem vettek részt a közös katasztrófavédelmi munkában.

Globális viszonylatban viszont számos humanitárius jellegű támogatás érkezett a térségbe. Többek között az Európai Tanács 13,9 millió eurót ajánlott fel az érintett országoknak, míg a legtöbb kárt elszenvedő Thaiföld több nemzetközi szervezettől is kapott felajánlásokat –többek között a Kanadai Nemzetközi Fejlesztési Ügynökségtől (1 millió dollár), az USAID-től (850 ezer dollár)⁵³ és a Világbanktól (45,7 millió dollár).⁵⁴

A 2011-es szárazföldi áradások bár óriási pusztítást végeztek, nem voltak példanélküliek, és a hasonló jellegű események várhatóan egyre gyakoribbá válnak. Éppen ezért lett volna szükséges a megfelelő felkészülés, a vízvédelmi létesítmények kiépítése, illetve egy árvízvédelmi jogszabályi keret megalkotása.⁵⁵ Viszont mivel a térség államai nem voltak megfelelően felkészülve, az egyébként is kirívó katasztrófaesemény még súlyosabb következménnyel járt.⁵⁶ A vizsgált jelenség tehát egy komplex eseménysorozat eredménye, amely nemzetállami katasztrófakezeléssel, és ezáltal kevés nemzetközi és korlátozott regionális együttműködéssel járt együtt.

III. KATASZTRÓFADIPLOMÁCIAI ELEMZÉS

A katasztrófa nemzetállami fókuszú kezelése, valamint a nemzetközi segítségtől való részleges elzárkózás miatt a 2011-es áradások katasztrófadiplomáciai folyamatai meglehetősen korlátozott mértékben valósultak meg. Továbbá, bár az eseménysorozat idején már az ASEAN-nak létezett katasztrófavédelmi jogszabályi kerete (ASEAN Agreement on

---

⁵¹ ASEAN, 2011a.

⁵² ASEAN, 2011b.

⁵³ USAID, 2011.

⁵⁴ THE WORLD BANK, 2011.

⁵⁵ MEKONG RIVER COMMISSION, 2011b. 59. o.

⁵⁶ POAPONSAKORN, MEETHOM, 2013.

Disaster Management and Emergency Response; AADMER), a regionális végrehajtó szerv, az AHA-központ még kialakítás alatt volt.

A *nonlinearitás* tulajdonsága *kevésbé* volt jelen a 2011-es áradások kezelésénél. Mivel a trópusi viharok és a villámárvizek jelenségét az ASEAN nem egyetlen nagy katasztrófaként, hanem több kisebb káreseményként kezelte, nem volt megfigyelhető jelentős nemzetközi összefogás sem. *Nonlinearitás*ról nem beszélhetünk, mivel az egyes aktorok döntéseinek hosszútávú következményei is az együttműködés hiányában és az elzárkózásban nyilvánultak meg.

A *diverzitás* minden katasztrófaeseménynél megfigyelhető, jelen esetben azonban kifejezetten *korlátozott* mértékben találkozhatunk vele. Mivel az összes, katasztrófa által érintett állam bizonyos mértékben elzárkózott a nemzetközi segítyezés elől, az egyes aktorok döntései közötti különbség nem volt szembeötlő. A differenciáltság egyedül Indonézia felajánlásánál és a Thaiföldre küldött ERAT-csapatnál ütközik ki, mivel a többi délkelet-ázsiai állam nem nyújtott semmiféle segítséget. Ennélfogva egyértelműnek látszik, hogy a délkelet-ázsiai közösség sem regionális katasztrófaként értékelte az eseményeket, és pusztán a thai kormány megküzdéséhez tervezett kis mértékben hozzájárulni.

A harmadik tulajdonság, a *flow* szintén *kevésbé* volt megfigyelhető a 2011-es áradások kezelésénél. Gyakorlatilag semmiféle regionális összefogást nem tapasztalhattunk az ASEAN-ban, a mentőcsapatokat és a segélyszállítmányokat kizárólag az érintett államok kormányai koordinálták. A viharok és a villámárvizek előrejelzésénél bár a térség országai rendelkeztek információval, azt nem sikerült becsatornázni a helyi védekezésbe. Ezáltal kizárólag a nemzetállamok biztosították a katasztrófavédelmi tevékenységek és eszközök áramlását, a katasztrófadiplomáciai együttműködés *flow*-ja nem volt jelen.

Az *aggregáció*, vagyis a katasztrófavédelmi együttműködés képessége viszont bizonyos szinten megjelent a 2011-es eseményeknél. Az AADMER a regionális katasztrófavédelmi keretrendszerként 2009-től hatályban volt, ezáltal a kooperáció jogszabályi alapja az államok rendelkezésére állt. Ez az alapidokumentum gyakorlatilag megteremtette a veszélyhelyzet-kezelési kooperáció lehetőségét, illetve a benne foglaltakat már korábban érvényesítette a szervezet a 2008-as Nargis-ciklon kapcsán. Éppen ezért érdekes, hogy egy olyan óriási gazdasági kárral járó esemény, mint a 2011-es áradás, nem aktiválta az AADMER-t. A jogszabályi kereteken túl azonban más katasztrófavédelmi kooperációs felület nem állt az ASEAN

rendelkezésére, ugyanis az AHA-központ csak a katasztrófásorozattal azonos időben, 2011. novemberében alakult meg. Az együttműködési képesség, vagyis *aggregáció* jelenléte tehát *korlátozott* volt.

Az első mechanizmus, azaz a *társítás* egyáltalán nem volt érzékelhető a 2011-es eseményeknél. Mivel nem történt közös, regionális katasztrófakezelés, sőt, Thaiföldön kívül gyakorlatilag egyik állam sem kapott említésre méltó segítséget, a társítók szerepe okafogyottá vált. Thaiföld is kizárólag a saját katasztrófavédelmébe csatornáztatta be a nemzetközi segítséget, ezért az első mechanizmus *kevésbé* volt jelen a kezelésben.

A *belső modell* szintén *kevésbé* volt érzékelhető. A regionális fellépés gyakorlatilag egy ERAT-csapat thaiföldi bevetésében és egy rendkívül korlátozott segélyezési folyamatban érhető csak tetten. Ennek a jelenségnek egyik legfőbb oka a tényleges regionális összefogástól való elzárkózás volt az érintett államok részéről. A katasztrófa kezelése tehát nem nevezhető közös „belső” regionális megküzdésnek.

Az utolsó mechanizmus, az *építőelemek korlátozott* mértékben volt jelen az áradások kezelésénél. Elsősorban a már tárgyalt öt fős ERAT-csapat és a nemzeti vöröskereszt társaságok által szállított élelmiszer- és egyéb segélycsomagok alkották a regionális védekezés alkotóelemeit. Azonban ezen építőelemek sem igazán válhattak a regionális katasztrófadiplomácia közvetítőközegévé az érintett államok külföldi segítségtől való elzárkózása miatt.

A 2. táblázat tartalmazza a 2011-es áradások katasztrófadiplomáciai attribútumait. Mint látható, a tulajdonságok és a mechanizmusok közül jelentős mértékben egyik sem volt jelen az eseményeknél, és korlátozott szinten is csupán három attribútum volt jellemző. A fenti adatokból is jól látszik, hogy a vizsgált eseménysorozat és annak kezelése katasztrófadiplomáciai értelemben kudarcnak tekinthető. Az érintett államok elzárkóztak a nemzetközi segítségnyújtástól, még az óriási károkat szenvedett Thaiföld is meglehetősen kevés külföldi segítséget fogadott el. Éppen ezért regionális katasztrófavédelem hiányában katasztrófadiplomáciai folyamat sem valósult meg.

Tulajdonság/mechanizmus	Mérték	Megnyilvánulás
non-linearitás	kevésbé	az érintett államok mind elzárkóztak a külföldi segítség elől
diverzitás	korlátozott	Indonézia felajánlása és ERAT-csapat Thaiföld számára
flow	kevésbé	pénz- és információáramlás jelentős hiánya
aggregáció	korlátozott	AADMER mint közös katasztrófavédelmi keretrendszer, azonban az AHA-központ csupán alakulófélben volt
társítás	kevésbé	kizárólag Thaiföld működött társítóként a saját határain belül
belső modell	kevésbé	ERAT-csapat és kis mértékben regionális segély
építőelemek	korlátozott	ERAT-csapat és nemzeti vöröskereszt társaságok segélyszállítmányai

2. táblázat. A 2011-es szárazföldi áradások katasztrófadiplomáciai attribútumai. Forrás: saját szerkesztés.

ÖSSZEGZÉS

Jelen tanulmány célja a 2011. évi délkelet-ázsiai áradások katasztrófadiplomáciai elemzése volt. A tudományterület elméleti hátterének felállítása, valamint az alkalmazott módszertani szempontrendszer ismertetése után felrajzolta az esemény körülményeit, az alkalmazott katasztrófakezelést, illetve megvizsgálta a katasztrófadiplomáciai folyamatokat a megadott változók mentén.

Az eredmények alapján a 2011-es események katasztrófadiplomáciai kudarcként értékelhetők. Amellett, hogy a katasztrófaelhárítás – főként a

felkészülési, illetve megelőzési fázis alatt – nem funkcionált megfelelően, a diplomáciai folyamatok sikertelensége kiemelendő. Az óriási veszteségek ellenére a térség államaira az elzárkózás, a szuverenitásféltes és a politikai érdekek lakosságvédelmi szempontok elé való helyezése volt jellemző.

Ez a jelenség azért is meglepő, mert 2011-re Délkelet-Ázsia már megtapasztalt több modern értelemben vett katasztrófaeseményt, és többkevesebb sikerrel sikerült is közösen menedzselnie azokat. Továbbá 2011-ben alakult meg a térségi katasztrófavédelemért felelős AHA-központ, amely új intézmény lévén nem tudott részt venni az elhárításban. Az ASEAN így nemzetállami hatáskörben hagyott egy regionális szinten is óriási gazdasági kárral járó természeti csapást és annak kezelését. Az érintett országok mind a megelőzésben, a beavatkozásban és a helyreállításban is saját erejük demonstrálásának és legitimitációjuk védelmének lehetőségét látták. Ezért feltételezhető, hogy nemzetállamiszemszögből nem is volt szükség regionális együttműködésre.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BIDORN, B., CHANYOTHA, S., KISH, S., DONOGHUE, J., BIDORN, K., MAMA, R. (2015). The Effects of Thailand's Great Flood of 2011 on River Sediment Discharge in the Upper Chao Phraya River Basin, Thailand. *International Journal of Sediment Research*, 30(4), 328–37. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1016/j.ijsrc.2015.10.001>
- CHAPMAN, C. (2005). Get off the Beach--Now! [Interview by David Cyranoski]. *Nature*, 433(7024), 354. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1038/433354a>
- CHINH, D., BUBECK, P.J., DUNG, N., KREIBICH, H. (2016). The 2011 Flood Event in the Mekong Delta: Preparedness, Response, Damage and Recovery of Private Households and Small Businesses. *Disasters*, 40(4), 753–78. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1111/disa.12171>
- COMFORT, L. (2000). Disaster: Agent of Diplomacy or Change in International Affairs? *Cambridge Review of International Affairs*, 14(1), 277–94. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1080/09557570008400342>
- DAHLBERG, R., RUBIN, O. VENDELØ, M. (szerk.) (2016). *Disaster Research: Multidisciplinary and International Perspectives*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.

- DINH, Q., BALICA, S., POPESCU, I., JONOSKI, A. (2012). Climate Change Impact on Flood Hazard, Vulnerability and Risk of the Long Xuyen Quadrangle in the Mekong Delta. *International Journal of River Basin Management*, 10(1), 103–20. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1080/15715124.2012.663383>
- GALE, E., SAUNDERS, M. (2013). The 2011 Thailand Flood: Climate Causes and Return Periods. *Weather*, 68(9), 233–37. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1002/wea.2133>
- GUHA-SAPIR, D., BELOW, R., HOYOIS, PH. (é. n.). EM-DAT: The CRED/OFDA International Disaster Database. Brüsszel: Université Catholique de Louvain. Letöltés helye: <http://www.emdat.be/> (Letöltve 2023. 03. 16.)
- HOLLAND, J. (1995). *Hidden Order: How Adaptation Builds Complexity*. Reading: Addison-Wesley.
- KELMAN, I. (2012). *Disaster Diplomacy*. New York: Routledge.
- LOC, H. H. ET AL. (2020). Local rainfall or river overflow? Re-evaluating the cause of the Great 2011 Thailand flood. *Journal of Hydrology*, 589, 125368. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1016/j.jhydrol.2020.125368>
- PAPP B. (2022a). *Katasztrófadiplomáciai Esettanulmány – Egy Lehetséges Módszertani Keretrendszer*. *Hadtudomány*, 32(1), 154–68.
- PAPP, B. (2022b). „Egy ASEAN, Egy Válasz” – Normavizsgálat a Délkelet-Ázsiai Katasztrófavédelmi Együttműködésben. *PEACH Műhelytanulmányok*, 2022(29), 1–47.
- PAPP B. (2023). *Szövetségünket Megkeresztelte a Ciklon” – A 2008-as Nargis-Ciklon Katasztrófadiplomáciai Elemzése*. *Külügyi Szemle*, megjelenés alatt.
- PELLING, M., DILL, K. (2010). Disaster Politics: Tipping Points for Change in the Adaptation of Sociopolitical Regimes. *Progress in Human Geography*, 34(1), 21–37. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1177/0309132509105004>
- POAPONSAKORN, N., MEETHOM, P. (2013). *Impact of the 2011 Floods, and Flood Management in Thailand*. Jakarta: Economic Research Institute for ASEAN and East Asia.
- SZAKÁLI M. (2022). A COVID-19 járványkitörés kormányzati kezelésének korlátai Indonéziában. *Külügyi Műhely*, 4(1), 239–259. DOI azonosító: <https://doi.org/10.36817/km.2022.1.11>
- THOMALLA, F. ET AL. (2018). *Long-Term Recovery Narratives Following Major Disasters in Southeast Asia*. *Regional Environmental Change*,

18(4), 1211–22. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1007/s10113-017-1260-z>

TORTI, J. (2012). Floods in Southeast Asia: A Health Priority. *Journal of Global Health*, 2(2), DOI azonosító: <https://doi.org/10.7189/jogh.02.020304>

ZIEGLER, A. ET AL. (2012). Floods, False Hope, and the Future. *Hydrological Processes*, 26(11), 1748–50. DOI azonosító: <https://doi.org/10.1002/hyp.9260>

ASEAN (2011a). ASEAN Humanitarian Assistance Centre Launched, Association of Southeast Asian Nations. Letöltés helye: <https://asean.org/asean-humanitarian-assistance-centre-launched/> (Letöltve 2023. 03. 16.)

ASEAN (2011b). Asean Leaders' Statement on Cooperation in Flood Prevention, Mitigation, Relief, Recovery and Rehabilitation. Association of Southeast Asian Nations. Letöltés helye: <https://www.asean.org/wp-content/uploads/archive/documents/19th%20summit/Flood.pdf> (Letöltve 2023. 03. 16.)

ASEAN (2011c). Six ASEAN Member States Receive Flood Assistance from Indonesia. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations. Letöltés helye: <https://asean.org/six-asean-member-states-receive-flood-assistance-from-indonesia/> (Letöltve 2023. 03. 16.)

ASEAN (2011d). Statement by the Chair of ASEAN on the Floods in Southeast Asia. Association of Southeast Asian Nations. Letöltés helye: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/09/Flood.pdf> (Letöltve 2023. 03. 16.)

ASEAN (2011e). ASEAN Ready to Respond to Disaster-Hit Areas. Association of Southeast Asian Nations. Letöltés helye: <https://asean.org/asean-ready-to-respond-to-disaster-hit-areas/> (Letöltve 2023. 03. 16.)

ASEAN (2011f). The ASEAN-Emergency Rapid Assessment Team Dispatched to Respond to Floods in Thailand. Association of Southeast Asian Nations. Letöltés helye: <https://asean.org/the-asean-emergency-rapid-assessment-team-dispatched-to-respond-to-floods-in-thailand/> (Letöltve 2023. 03. 16.)

HONG KONG RED CROSS (2011). Hong Kong Red Cross: Southeast Asia Floods and the Philippines Typhoons 2011 – Information Bulletin 1. Hong Kong: Hong Kong Red Cross, 2011. október 12. Letöltés helye: <https://reliefweb.int/report/philippines/southeast-asia-floods-and->

„Nem állíthatjuk, hogy valami váratlan dolog lepett volna meg minket” – A 2011-es délkelet-ázsiai szárazföldi áradások katasztrófadiplomáciai elemzése

[philippines-typhoons-2011-%E2%80%93-information-bulletin-1](#)

(Letöltve 2023. 03. 16.)

MEKONG RIVER COMMISSION (2014). Annual Mekong Flood Report 2011.

Mekong River Commission. Letöltés helye:

<http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/basin-reports/Annual-Mekong-Flood-Report-2011.pdf> (Letöltve 2023. 03. 16.)

OCHA (2011). A Combination of Typhoons and Greater than Average Rainfall Has Affected More than 6.5 Million People in Southeast Asia.

Genf: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. Letöltés helye:

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA_ROAP_SE%20Asia%20Floods_snapshot_111010.pdf (Letöltve 2023. 03. 16.)

SUWANNARAT, P. (2011). Report. Bangkok: 24/7 Emergency Operation Center for Flood, Storms and Landslide. Letöltés helye:

https://www.adrc.asia/documents/disaster_info/2011/12/EOC_Report_16_Dec-eng.pdf (Letöltve 2023. 03. 16.)

THE WORLD Bank (2011). The World Bank Supports Thailand's Post-Floods Recovery Effort. Washington: The World Bank, 2011. október

17. Letöltés helye: <https://www.undrr.org/news/floods-reveal-risk-reduction-gaps-thailand> (Letöltve 2023. 03. 16.)

UNODRR (2011). Floods Reveal Risk Reduction Gaps in Thailand. Genf: United Nations Office for Disaster Risk Reduction – Regional Office for Asia and Pacific, 2011. október 17. Letöltés helye:

<https://www.undrr.org/news/floods-reveal-risk-reduction-gaps-thailand> (Letöltve 2023. 03. 16.)

USAID (2011). Southeast Asia – Floods. Washington: United States Agency for International Development. Letöltés helye:

https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00J4C8.pdf (Letöltve 2023. 03. 16.)

COCA, N. (2020). Sink or Swim? An Historic Year of Floods in Asia. Washington: Devex, 2020. december 11. Letöltés helye:

<https://www.devex.com/news/sink-or-swim-an-historic-year-of-floods-in-asia-98752> (Letöltve 2023. 03. 16.)

INDEX (2011). Hatalmas Árvíz Tombol Thaiföldön. Budapest: Index.

Letöltés helye:

https://index.hu/kulfold/2011/10/08/hatalmas_arviz_thaifoldon/ (Letöltve 2023. 03. 16.)

MTI (2011). Már Százan Haltak Meg a Vietnámi Árvízben, Újabb Eső Várható. Budapest: HVG, 2011. november 9. Letöltés helye:

https://hvg.hu/vilag/20111109_vietnam_arviz_halottak (Letöltve 2023. 03. 16.)

THUT, TH. (2011). Burma Flooding Deaths Top 200. Reliefweb. Letöltés helye: <https://reliefweb.int/report/myanmar/burma-flooding-deaths-top-200> (Letöltve 2023. 03. 16.)

TRAN, M. (2011). Cambodia Floods Bring Mounting Disease Toll. London: The Guardian, 2011. november 11. Letöltés helye: <https://www.theguardian.com/global-development/2011/nov/01/cambodia-floods-disease-toll> (Letöltve 2023. 03. 16.).